

מעורר הכשרות ארצי
לבעלי תפקידים

7

קורס הכוון למנהלי יחידות נוער

הקורס מכשיר ומספק מנהלי יחידות נוער ברשויות המקומיות להוביל את פעילות הנוער ביישוב, ולהיות מנהיגים חברתיים בעלי מודעות ערכית-חינוכית בקהילה.

מטרות:

- הקניית סימוניות בניהול מערכות ציבוריות.
- הקניית ידע בעבודה קהילתית ובמאפייני גיל הנעורים וצרכיו.
- הקניית כלים ומודעות לפיתוח חוכניות חינוכיות חדשניות.
- הקניית כישורים להעצמה ופיתוח מנהיגות צעירה.

תכני הקורס:

הקמת יחידת נוער יישובית, גיבוש תפיסת התפקיד והגדרתו, עבודה בסביבה פוליטית ובמערכת רבת מתערבים, פיתוח מנהיגות חינוכית ערכית, הקהילה ובית הספר הקהילתי, מנהיגות צעירה - מועצות תלמידים ונוער, מאפייני גיל ההתבגרות, תנועות הנוער, נוער בסביבת סיכון.

מיומנויות:

כתיבת חוכנית עבודה שנתית, ארגון ידע, להליכי קבלת החלטות, ניהול זמן ומחננו, עבודת צוות, בניית שותפויות ועבודה עם שותפי תפקיד ועם שותפים ביישוב, גיוס משאבים, ניהול תקציב (בניית תקציב וקביעת סדרי עדיפויות ובקרה על הוצאות), בית "אני מאמין" חינוכי, למידת עמיתים, תקשורת בינאישית ועוד.

תנאי קבלה:

- בוגרי תואר ראשון באחד התחומים: חינוך בלתי פורמלי, חינוך, עבודה קהילתית, מדעי ההתנהגות, מינהל חינוכי.
- מנהלים חדשים ביחידות נוער רשויות או מוסדות.
- הפניה המלצת של ראש תחום נוער וקהילה במחוז.
- השתתפות במרכז הערכה.

מבוא

לקידום מטרת החינוך החברתי-ערכי-קהילתי במסגרות הפורמליות והבלתי פורמליות מקיים מינהל חברה ונוער "הכשרות לתפקיד" כהנהגה לקראת התפקיד והשתלמויות במהלך העבודה. המינהל מכשיר בעלי תפקידים במגוון מסלולים שיפורטו להלן, המתעניינים בהשתלמויות הנספחות שמקיים המינהל, יוכלו לקבל מידע מפורט בבית הספר הארצי ובמרכזי ההדרכה המחוזיים (עמ' 92).

במסלולי "ההכשרה לתפקיד" יקבל כל משתלם תחום הכשרתו תעודה מטעם מינהל חברה ונוער המעידה על מקצועיותו. תעודה זו תפתח בפני הבוגרים של קורסי ההכשרה אפשרויות תעסוקה במסגרות הפורמליות והבלתי פורמליות.

להלן קורסי ההכשרה לתפקידים במינהל חברה ונוער: **ע**

פרק שביעי: מערך הכשרות ארצי לבעלי תפקידים במסגרת מינהל חברה ונוער

היקף הקורס: 140 שעות לימוד.

הסמכה:

הקורס מזכה בתעודת הסמכה לתפקיד "מנהל יחידת נוער רשותית או מוסדית", שמהווה היתר הדרכה מטעם מינהל חברה ונוער במשרד החינוך.

קורס להכשרת בעלי תפקידים בחינוך חברתי-קהילתי

הקורס מכשיר רכזים לחינוך חברתי-קהילתי בבית הספר העל יסודי לקראת מילוי תפקידים כמפקדים על התוכנית החברתית-קהילתית בבית הספר, בנייתה והנחיית הצוות החינוכי.

מטרות:

- העמקת הידע והבסיס האקדמי שעליו מתבסס החינוך החברתי-קהילתי: ערכים, תכנים, עקרונות, דרכי עבודה, מחדות מימיוניות.
- פיתוח תפיסה כוללת של החינוך החברתי-קהילתי וגישה אינטגרטיבית רב תחומית.
- טיפוח עבודת צוות בין בעלי התפקידים בבית הספר לקידום מטרות החינוך החברתי-קהילתי וליצירת שפה מקצועית משותפת.
- טיפוח מנהיגות חינוכית להעצמת בעלי התפקידים בבית הספר ולשיפור רמתם המקצועית.
- פתיחת מסלולי קידום וניידות תפקידית בבית הספר.
- הרחבת יוזקתם של בעלי התפקידים להפיסה החינוכית של המינהל.
- הקניית כישורי הנחה לטיפוח הצוות החינוכי בבית הספר.

תכני הקורס:

תפיסות חינוכיות וזווות חינוכי, תפיסת תפקיד, מנהיגות חינוכית, טיפוח מנהיגות צעירה, מחשיבה מוסרית להתנהגות מוסרית, שיקולי דעת בבניית סל תרבות, קריאה ביקורתית של תוכנית חינוכית, הכרות עם תוכנית מינהל חברה ונוער ועם אתר המינהל.

מימוניות:

דרכי הנחיה, דרכי עבודה לאור תפיסת התפקיד, בניית תוכנית עבודה שנתית ורב שנתית והיערכות להפעלתה, עבודת צוות, הכנה לקראת טקסים, חגים ואירועים בבית הספר ובקהילה, עיסוק באקטואליה.

תנאי קבלה:

- בוגרי חוגר ראשון לפחות.
- המלצת מנהל בית הספר.
- המלצת המפקח לחינוך חברתי-קהילתי.
- השתתפות במרכז הערכה.
- ראיון אישי.

היקף הקורס:

112 שעות בשנה הראשונה, 112 שעות בשנה השנייה.

הסמכה:

הקורס מתקיים במחזורות וכולל שלב ארצי מרכזי בחופשת הקיץ.

הקורס מזכה בתעודת התפקיד רכז לחינוך חברתי-קהילתי בבית הספר העל יסודי, מטעם מינהל חברה ונוער.

קורס הכשרת רכז הטילים והלמידה החוץ בית ספרית

הקורס מכשיר את המשתלמים לרכז את נושא הטילים בבית הספר בתחום הפדגוגי, בארגון העבודה בבית הספר (עדכון המורים בנהלים חדשים, עידודם לצאת להשתלמויות), עבודה מול גורמי משרד החינוך במחוז ובמטה ובקשר עם גורמי חוץ (חברות הטילים, גופים ציבוריים העוסקים בבידעת הארץ) ועוד.

מטרות:

- הכרות עם מינהלת הטילים והיחידה לפיתוח דרכי עבודתה.
- הקניית מימוניות של הלמידה החוץ בית ספרית. התנסות מעשית תוך קבלת משוּב והפקת לקחים.
- הכרות עם הפדגוגיה של הטילול וכללי הבטיחות המחייבים.

תכני הקורס:

אפיון מגוון הטילים וסוגיהם, הפדגוגיה של הטילול, תפיסה מערכתית של הנוף, עקרונות הלמידה מחוץ לבית הספר, הכרת חוזרי מנכ"ל ויחידות הפיקוח, בעלי התפקיד בטילול, האחריות והבטיחות בטילול, החברות "הירוקות", מוטיבציות ואתרים קולטי קהל, מפות ותרשימים להכרת הארץ.

מימוניות:

תכנון שנתי ורב-שנתי של תוכנית הטילול, תכנון הטילול ותפעולו, ארגון מינהלי וכספי של הטילול, התנסות בארגון טילול ובביצועו.

תנאי קבלה:

- בעלי תעודת הוראה באחד מתחומי הדעת הבאים: גיאוגרפיה, היסטוריה של ארץ ישראל, לימודי ארץ ישראל, ניואלוגיה, בוטניקה, זואולוגיה של ארץ ישראל, מקרא וארכיאולוגיה, לימודי הסביבה.

היקף הקורס: 112 שעות לימוד.

- בוגרי מכללות בחוגים ללימודי א"י, עם מסלול הוראה לשל"ח ולידעית הארץ.
- רקע וניסיון קודם בעבודה עם נוער.
- תחליפי מיון אצל ראש אגף של"ח וידיה"א ומנהל בית הספר המיועד להעסיקו.

היקף קורסי ההשלמה:

הקורס המשלים - 192 שעות
 הנחטות הבולטת מסעות - 112 שעות
 השתלמויות בצירי מסעות - 114 שעות
 השתלמויות מחוזיות - 64 שעות (128 שעות במשך שנהיים)
 סה"כ שעות: לחקופת הניסיון של מורה חדש - 546 שעות
 הסמכה: רישיון הוראה למקצוע של"ח וידיה"א יוענק לבוגרי השתלמויות אלה על פי הכללים המופיעים בדור מנכל (סה/99א), ל"ב ביסן החשש"י, 1 במאי 2005.

קורס להכשרת רכיבי מחויבות אישית

הקורס מכשיר מורים בבית הספר להוביל את החוכנית "מחויבות אישית - שירות לזולת", שנועדה לעורר את התעניינות בני הנוער בצורכי החברה ולהיענות לצרכים אלה תוך כדי פיתוח יכולתם האישית.

מטרות:

הקניית ידע בנושאי התנדבות ומעורבות בקהילה בקרב בני נוער.
 היכרות עם חכנים ומתודות מתוך החוכנית החינוכית "מחויבות אישית - שירות לזולת".
 הקניית מיומנויות לעבודה עם בני נוער ועם מוסדות קולטים במסגרת המחויבות האישית.

חוכני הקורס:

נושאים:
 ערך הניתנה והעזרה לזולת, מימוש עצמי ומחויבות חברתית, אחריות פעילה, תכנון עונת הוספן, חפיסת תפקיד, היכרות עם חומרים לשיעורי מתוך, היכרות עם מוסדות קולטים, "חו החקר" למוסדות קולטים, מחויבות

תהליך ההכשרה:

- א. קורס משלים - של"ח וידיה"א - מתקיים בקיץ שלפני תחילת עבודתם בתחום.
 - ב. הנחטות הבולטת מסעות - בפרגת התנוכה והפסח של שנת עבודתם הראשונה בתחום.
 - ג. השתלמויות בצירי מסעות - בפרגת התנוכה והפסח של שנתם השנייה במערכת.
 - ד. השתלמויות מחוזיות - שמונה ימים בודדים במהלך שנת הלימודים.
- א. קורס משלים:**
- התוכנית החינוכית של של"ח וידיעת הארץ.
 - ממדי החינוך הבלתי פורמלי, ערכים ומתודות של החינוך החברתי - גישות שונות לחינוך לערכים, מורה/מדריך/מנחה ומה שביניהם.
 - מתודות של הדרכה בשדה ובכיתה, השדה כזירת פעילות מרכזית, מנהיגות - משי"צים ומקומם בחוכנית.
 - כללי בטיחות וביטחון - הכרת חוזרי מנכל בבדון, ספסים ומינהלות, הכנת תוכנית עבודה שנתית.

הנחטות הבולטת מסעות:

- ב. שנה ראשונה: בחנוכה - למדבר יהודה, פסח-לגילי העליון.
- ג. השתלמויות בצירי מסעות:
 - שנה שנייה: בחנוכה - להר הנגב, בפסח - לגולן.
 - שנה שלישית: בחנוכה - להרי אילת.
- ד. השתלמויות מחוזיות:
 - היכרות עם דגשי התחום להנהל הנוכחית.
 - עדכונים בנושאי ביטחון וביטחנות בטיולים.
 - דגשים מחוזיים והעשרה.

תנאי קבלה:

השכלה אקדמית ומעודת הוראה לחט"ב או לחט"ע באחד מתחומי הדעת הבאים: לימודי א"י, לימודי סביבה, גיאוגרפיה, היסטוריה של א"י, ארכיאולוגיה, מקרא.

הסמכה:

הקורס מוכה בתעודת הסמכה מטעם מינהל חברה ונוער.

קורסי השלמה למורי של"ח וידיעת הארץ

זהו קורס בסיסי המתקיים בקיץ שלפני תחילת הבודה של מורה של"ח וידיעת הארץ במערכת. הקורס מקנה מיומנויות וכלים למורה כדי לחזק בקרב בני הנוער את האהבה ותחושת ההשתייכות לארץ ולמדינה, לסייע ביצירת רקמת יחסים בין היחיד לזולת, ולעודד נכונות למילוי חובות חברתיות בעזרת פעילויות המשלבות שדה וכיתה.

במסגרת עבודתו של מורה של"ח וידיעת הארץ עליו לשלב פעולות בשדה ובכיתה. בפעולות אלה נוצרים מצבים רבים הדרושים מיומנויות ארגוניות, מיומנות במתודיקה של הדרכה בשדה ובכיתה. עליו ליצור אווירה של לימוד מתוך חוויה, בשיטות הוראה ובמתודות חלופיות. כיוון שהשדה הוא זירת פעולה עיקרית, וזקוק המורה לידע רב ועדכני בכל הקשור לביטחנות וביטחון בטיולים, תוך מילוי הקפדני של הוראות הקשורות בנושאים אלה.

תהליך השלמת הכשרתם של המורים לשל"ח וידיעת הארץ נמשך שנהיים. תחילתו בקורס המתקיים בקיץ שלפני תחילת עבודתו במערכת, המשכו במהלך שנת הלימודים: בהשתלמויות ארציות להעשרה ולהתעדכנות בחידושים מתחום ידיעת הארץ, והוראות חדשות בתחום הביטחון ובבטיחות בטיולים. המורה יזכה לליניו צמוד של מפקחי השל"ח במחוזות, וכן של מנחים מקצועיים, וזאת בנוסף לחונן שינהה אותו במהלך שנת ההתמחות שלו (סאדו).

מטרות:

- הבנה והזדהות עם המטרות החינוכיות של האגף, ועמידה על מרות תפקידו של מורה השל"ח וידיה"א.
- היכרות עם החוכנית וחומרי הלימוד.
- הקניה של כלים מתודיים ודידקטיים לביצוע התוכנית.
- הבאת המשתתפים לידי יכולת ביצוע ביוזמת הפעולה השונות בשדה.
- המש"צים ותהליך הכשרתם.

אישית כיחידה פנימית בתעודת ברות, שילוב התוכנית "להיות אורח" בחוכנית מחויבות אישית, תגמול והוקרה לבני נוער במסגרת החוכנית, הערכה מעצבת, תיעוד משוב והפקת לקחים.

מיומנויות:

הכנת חוכנית עבודה שנתית, עבודה עם בעלי תפקידים בחינוך החברתי קהילתי, מיפוי צרכים ומוסדות בקהילה, הכשרת מנחים וליווי במהלך השנה, הכנת יום מוקד, שיבוץ תלמידים במוסדות לזמנים, הפעלה וליווי של בני הנוער במסגרת המחויבות האישית, עבודה עם הורים, ניהול זמן, פתרון קונפליקטים, הכנת טקס סיום ועוד.

תנאי קבלה:

- מורה בצוות בית הספר.
- בעל/ת תואר ראשון ותעודת הוראה.
- בעל שלוש שנות ניסיון בהוראה ובחינוך כיתה.
- המלצת מנהל/ת בית הספר.

היקף הקורס: 56 שעות לימוד.

שלב א' - ארצי - בהיקף של 24 שעות, מתקיים בבית הספר הארצי לעובדי חינוך ונוער.
שלב ב' - בהיקף של 32 שעות - מתקיים במוחזות. הסמכה: הקורס מוכה בתעודת רכז מחויבות אישית בבית הספר העל יסודי, מטעם מינהל חברה ונוער.

קורס להכשרת מנחי מועצות רשותיות

הקורס מכשיר את מנחי מועצות התלמידים והנוער ברשותיות לתפקידי הנחיה, הובלה והעצמת בני הנוער הנבחרים ברשות.

מטרות:

- טיפוח חרבות ההנהגה לאור ערכים דמוקרטיים.
- הקניית מיומנויות לעבודה עם מנהיגות ייצוגית.
- הקניית מומינות לעבודה עם בעלי תפקידים מובילים ברשות מחד ועם בני הנוער מאידך.
- מתן כלים להגברת מעורבות בני הנוער בקהילה.

תכני הקורס:

המנהג כמנהיג החינוכי המוביל חוכנית חינוכית, ערכית ומוסרית, המועצה כנוף ארגוני ומקצועי, המנהג וזיקתו לסוכני החיברות השונים, ערכים דמוקרטיים בעבודת המועצה, הכירות עם עקרונות החינוך הבלתי פורמלי.

מיומנויות:

דרכי עבודה עם גופים בקהילה, ניהול דינמי בנושאים שעל סדר היום, התמודדות עם קונפליקטים, תהליך קבלת החלטות, חקשורת בינאישית, בניית חוכנית עבודה שנתית, פרסום, ניהול משא ומתן וניהול ישיבה, תכנון והפקת נושא, הצגת נושא, משוב והפקת לקחים.

תנאי קבלה:

- בוגר תואר ראשון או סטודנט לתואר ראשון.
- המלצה של ראש תחום נוער וקהילה במוחז.
- השתתפות במרכז הערכה.

היקף הקורס: 60 שעות לימוד.

הסמכה: הקורס מוכה בתעודת הסמכה של מנחה מועצות רשותיות, מטעם מינהל חברה ונוער.

קורס להכשרת מנחי מועצות תלמידים בבית הספר

הקורס מכשיר מורים לתפקידי הובלה והנחיה של חברי מועצת התלמידים בבית הספר העל יסודי.

מטרות:

- הכרה בחשיבות העצמת תלמידים לתפקידי מנהיגות לאור ערכים דמוקרטיים.
- הקניית מיומנויות להנחית מנהיגות ייצוגית.

תכני הקורס:

חרבות ההנהגה במדינה דמוקרטית, עקרונות דמוקרטיים בעבודת המועצה ובתהליכי החירות, תפיסות שונות של מנהיגות, תפקידי המנחה, אמנה ותקנון כבסיס לעבודת המועצה, קוד אחי לציני הנבחר, חוקי נוער, פעילות המועצה בראייה קהילתית.

מיומנויות:

כתיבת חוכנית עבודה שנתית, ניהול משא ומתן, פרסום ושיווק, ניהול ישיבה, בניית אירוע, תהליך קבלת החלטות, התמודדות עם אקטואליה, התמודדות עם קונפליקטים, עבודה עם גופים בקהילה, תהליכי דיווח, הערכה ומשוב והפקת לקחים.

תנאי קבלה:

- תואר ראשון.
- המלצת מנהל בית הספר.
- ותק בהוראה של שלוש שנים לפחות.

היקף הקורס: 56 שעות.

הסמכה: הקורס מוכה בתעודת הסמכה לתפקיד מנחה מועצת תלמידים בבית הספר, מטעם מינהל חברה ונוער.

קורס הכוון למדריכי נוער במגזר הכפרי

הקורס מכשיר את עובדי הנוער במועצות האזוריות להתמודד עם התהליכים החינוכיים המתרחשים בקבוצות הילדים והנוער שבאזרחותם ולעצב את החזון החינוכי-ערכי-חברתי שלהם כמדריכי נוער.

מטרות הקורס:

- לעצב ולחזק את תפיסת העולם הערכית והחזון החינוכי של המדריך.
- להקנות ידע וכלים בהנחיית הקבוצה ובהדרכתה.
- לפתח ולחזק את מנהיגות המדריך.

תכני הקורס:

בניית חזון חינוכי, מקורות הכוח של המדריך, מאפייני הקהילה, הגדרת תפקידי, ניהול ומנהיגות, סמכות הורית ומבוגרים.
עקרונות החינוך הבלתי פורמלי, הבנת מאפייני הילד, תנועות נוער, תהליכים בקבוצה, התמודדות עם נוער לא נורמטיבי, חשיבה יצירתית.

מיומנויות:

פתרון דילמות מהשטח, בניית חוכנית פעילות שנתית,

קורס מדריכים למשלחות נוער לפולין

הקורס מכשיר את המשתתפים להדריך את התלמידים במסע לפולין, לסייע למורים המלווים להכין את התלמידים לקראת המסע ולקחת חלק בפעילות החינוכית לאחר השיבה לארץ.

מטרות:

- הקניית ידע ובהנה בתכנים הרלוונטיים למסע לפולין.
- הקניית מיומנויות הדרכה.
- הקניית מיומנויות ארגון וניהול קבוצה חינוכית.

תכני הקורס:

תולדות יהדות פולין, אורח חייהם ותרבותם, השואה, על היבטיה המרכזיים, היכרות עם פולין בעבר ובהווה, היכרות עם אחרי הביקור בפולין, סיור לימודי בפולין.

מיומנויות:

פיתוח ושיפור מיומנויות הדרכה המתאימות למשימה, התאמה של תוכני ההדרכה לאחרי הביקור בפולין, פיתוח רגישות לצרכים החינוכיים והרגשיים של בני הנוער, הקניית יכולת לניהול וארגון "אוטובוס" וקבוצה חינוכית.

תנאי קבלה:

- תעודת בגור תואר ראשון בתחום מדעי החברה או מדעי הרוח.
- מורים בעלי תואר ראשון העוסקים בהוראה בחטיבות העליונות.
- השתתפות במרכז הערכה.

היקף הקורס: 296 שעות לימוד.

הסמכה: תעודת הסמכה להדרכת נוער בפולין, מטעם משרד החינוך, תינתן לאחר הדרכה בשלושה מסעות לפולין, תחת חפזות.

מיומנויות:

שילוב אמנויות בעבודה עם נוער בסיכון, הנחיית קבוצות משימה מובנות, ניהול תיק טיפולי במודל טיפולי-משימתי והמודדות עם אירועים בעבודת קידום נוער.

תנאי קבלה:

- עובדי קידום נוער בשנת עבודתם הראשונה.
- בוגרי תואר ראשון באחד מתחומי מדעי ההתנהגות, חינוך, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה ועוד.
- הסניפה והמלצה של ראש תחום קידום נוער במחוז.

היקף הקורס: 72 שעות לימוד.

הסמכה: הקורס מזכה בתעודת הסמכה לחפזיד עובד קידום נוער ולהיתר הדרכה מטעם מנהל חברה נוער שבמשרד החינוך.

הפקת אירוע, שיווק ופרסום, הפקת טקסים ואירועים, ניהול זמן.

תנאי קבלה:

- עובדי נוער במגזר הכפרי (מד"בים - מדריכי נוער בוגר - במושבים, מדריכי נוערים בקיבוצים, רכיבי נוער יישוביים).
- המלצה של הממונה ברשות ואישור מפקח מנהל חברה נוער.
- השתתפות במרכז הערכה מחוזי.
- בעלי היתר הדרכה זמני.

היקף הקורס: 112 שעות לימוד.

הסמכה: תעודת הסמכה לחפזיד מדרוך נוער והיתר הדרכה קבוע מטעם מנהל חברה נוער.

קורס אוריינטציה לעובדי קידום נוער חדשים

הקורס מיועד לעובדים חדשים לקידום נוער במהלך שנת עבודתם הראשונה במערכת. הקורס מכשיר את העובדים החדשים לעבודה עם נוער בסיכון ונוער מנותק, על פי מדיניות משרד החינוך.

מטרות:

- העשרת העובד החדש בידע, בכלים ובמיומנויות לעבודה עם נוער מנותק ונוער בסיכון.
- גיבוש הוות המקצועית של העובד לקידום נוער, פיתוח היכולת האישית שלו והכנתו להשתלבות במערכת קידום נוער.

תכני הקורס:

נוער בסיכון ונוער מנותק בישראל, מדיניות העבודה בקידום נוער, תוכניות מרכזיות בקידום נוער, רב תרבותיות בחברה הישראלית ובעבודת קידום נוער, התמודדות עם טיפול וחינוך פרטני של מתבגרים בקידום נוער, עבודה קבוצתית משימתית בקידום נוער וזהות מקצועית בקידום נוער.